

Δικηγορικό Γραφείο Νικόλ Κόλστέτ [Nicole Kohlstedt]

από Δικηγορικό Γραφείο Δρ. Κ. Λεονταράκης [Dr. Jur. K. Leondarakis, LL.M. & Kofl.]

**Σύντομη παρουσίαση του νομικού καθεστώτος σχετικά με τη μετακίνηση σκύλων στη Γερμανία για
συλλόγους προστασίας ζώων ή ιδιώτες, για χρήση στα αρμόδια υπουργεία ή στις αρμόδιες αρχές
των κρατών μελών**

από τη δικηγόρο κα Νικόλ Κόλστέτ

5/2018

κατ' εντολή του εγγεγραμμένου συλλόγου TASSO e. V., της οδού Ότο Βόγκλερ [Otto-Vogler-Str.] 15, 65843
Σούλτσμπαχ/ Τάουνους [Sulzbach/Taunus]

Α) Παράθεση του προβλήματος/ Νομική τοποθέτηση

Πολλοί σύλλογοι προστασίας ζώων ή ιδιώτες που επιθυμούν να ασχοληθούν με την προστασία ζώων ή θέλουν να υιοθετήσουν έναν σκύλο ή μία γάτα από ένα κράτος μέλος της Ε.Ε., αντιμετωπίζουν πλέον κατά τη διαδικασία μετακίνησης του ζώου στη Γερμανία όλο και μεγαλύτερες δυσκολίες, ιδίως στη χώρα προέλευσης, οι οποίες δεν συνάδουν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ούτε απαιτούνται νομικά στη χώρα υποδοχής, τη Γερμανία.¹

Πρόκειται κατά κύριο λόγο για χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Αλλά και η μετακίνηση π.χ. από την Ελλάδα, λόγω των κατευθύνσεων που λαμβάνονται από τις χώρες ή την άρνηση των τοπικών αρμόδιων αρχών στα κράτη μέλη, είναι συχνά συνδεδεμένη τουλάχιστον με ταλαιπωρία και υψηλό κόστος, καθιστώντας την μερικώς αδύνατη.

Οι τοπικές αρμόδιες αρχές στη Ρουμανία, για παράδειγμα, απαιτούν βεβαίωση ότι η αρμόδια για τον τόπο υποδοχής Υπηρεσία Κτηνιατρικών Θεμάτων στη Γερμανία πέραν της δήλωσης στο σύστημα TRACES έχει ενημερωθεί αρμοδίως τέσσερις (4) ημέρες πριν από την μετακίνηση. Σχετικά με αυτό, οι αρχές θα απαιτήσουν μία «εξουσιοδότηση» από τις γερμανικές αρχές που να επιτρέπουν τη διεξαγωγή της μετακίνησης. Για κάτι τέτοιο όμως δεν υπάρχει νομική βάση ούτε στη Γερμανία ούτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με αποτέλεσμα η εν λόγω μετακίνηση να μην μπορεί να δηλωθεί στο σύστημα TRACES και εν τέλει να παρακωλύεται. Επίσης, αρκετά συχνά συμβαίνει να απαιτείται παρανόμως, κάθε ανάδοχος ή μονάδα φροντίδας να πρέπει να φέρει έναν αναγνωριστικό αριθμό TRACES ή οι εν λόγω ιδιώτες να πρέπει να είναι «αναγνωρισμένοι» από την αρμόδια Υπηρεσία Κτηνιατρικών Θεμάτων της Γερμανίας.

Στη Βουλγαρία σχεδόν δεν σημειώνονται πλέον καθόλου αναχωρήσεις ζώων. Οι τοπικές αρχές απαιτούν πολλές φορές κάθε ζώο να είναι εγγεγραμμένο σε κρατικώς αναγνωρισμένη μονάδα φροντίδας ή καταφύγιο ζώων τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες πριν από την αναχώρησή του. Επιπλέον, απαγορεύουν τις λεγόμενες συλλογικές μετακινήσεις ζώων από διαφορετικές φιλοζωικές οργανώσεις ή ιδιώτες.

---

¹ Η παρούσα σύντομη παρουσίαση δεν αποσκοπεί στην ανάλυση της γενικής απαίτησης για δήλωση μετακίνησης ζώου στο σύστημα TRACES. Αντιθέτως, η συντάκτρια στηρίζει τη θέση στην άποψη των γερμανικών αρχών, οι οποίες απαιτούν τη δήλωση στο σύστημα TRACES για την μετακίνηση ζώων συντροφιάς από οργανώσεις προστασίας ζώων. Κατά τα λοιπά, παραπέμπει στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 03/12/2015, υπόθεση C-301/14 καθώς και στη σχετική απόφαση του Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου [BverwG] στις 07/07/2016, υπ' αριθ. πρωτ.: 3 C 23.15.

Οι παραπάνω πρακτικές και μέθοδοι διαδικασίας των αρχών δεν καλύπτονται νομικά απέναντι στο ισχύον δίκαιο της Ένωσης. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες διαδικασίες των αρχών δεν κρίνονται απαραίτητες για την προστασία των ζώων, ιδίως αν πρόκειται για μετακίνησή τους στη Γερμανία. Κι αυτό διότι στη Γερμανία υφίσταται απαίτηση σχετικής άδειας για ιδιώτες, επιχειρήσεις και οργανώσεις προστασίας ζώων, εφόσον η μετακίνηση ή/και μεταφορά ζώων από το εξωτερικό γίνεται έναντι αμοιβής ή άλλης αντιπαροχής.

Συνεπώς, η τρέχουσα σύντομη παρουσίαση αποσκοπεί στο να εκθέσει αρχικά τις ισχύουσες κατευθύνσεις σχετικά με τη μετακίνηση ζώου από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο κι έπειτα να καταδείξει ότι δεν υφίσταται νομική βάση ούτε αναγκαιότητα των προαναφερόμενων αυστηρότατων όρων για μετακινήσεις που βασίζονται στην προστασία ζώων προς τη Γερμανία.

Η παρούσα θέση δεν συνιστά ολοκληρωμένη, επιστημονική γνωμοδότηση, παρά μόνο μία θέση της συντάκτριας γύρω από το θέμα, βασιζόμενη σε δεκαετή προσωπική πρακτική εμπειρία.

B) Παρουσίαση ευρωπαϊκών κατευθύνσεων σχετικά με τις μετακινήσεις ζώων

1) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 576/2013² με Κανονισμό εφαρμογής αριθ. 577/2013³ (Οδηγίες για μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις)

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 576/2013 ρυθμίζει τις μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις σκύλων, γατών και κουναβιών. Τα ζώα μπορούν να μετακινηθούν σε άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού, εφόσον δύνανται να ταυτοποιηθούν με ηλεκτρονική αναγνώριση ή συνοδεύονται από δεόντως συμπληρωμένο διαβατήριο ζώων συντροφιάς⁴, στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρεται ο έγκυρος εμβολιασμός του ζώου κατά της λύσσας⁵.

---

²Κανονισμός (ΕΕ αριθ. 576/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις 12 Ιουνίου 2013 σχετικά με μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς και την κατάργηση του Κανονισμού (Ε.Κ.) αριθ. 998/2003. Κανονισμός εφαρμογής (ΕΕ) αριθ. 577/2013 της Επιτροπής στις 28 Ιουνίου 2013 σχετικά με τα πρότυπα έγγραφα ταυτοποίησης για μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις σκύλων, γατών και κουναβιών, τη σύνταξη του καταλόγου περιοχών και τρίτων χωρών καθώς και τον καθορισμό των απαιτήσεων ως προς τη διάταξη, τις διαστάσεις και τη γλώσσα των δηλώσεων προς επιβεβαίωση τήρησης των συγκεκριμένων όρων σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 576/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

⁴Για διαβατήρια ζώων συντροφιάς που έχουν εκδοθεί πριν από την 29/12/2014 σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος της απόφασης 2003/803/ΕΚ και σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 577/2013.

⁵Οι διατάξεις εγκυρότητας για τον εμβολιασμό κατά της λύσσας αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 576/2013.

2) Οδηγία 92/65/ΕΟΚ⁶, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2013/31/ΕΟΚ⁷ (Οδηγίες για εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ή/και μετακινήσεις άνω των 5 ζώων⁸)

Εάν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 576/2013 για μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις, απαιτείται η τήρηση περαιτέρω οδηγιών, επιπλέον των προβλεπόμενων στο σημείο 1) όρων του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 576/2013.

Στην Οδηγία 92/65/ΕΟΚ, άρθρο 10, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Επιτροπής 2013/31/ΕΕ από 12/06/2013, σχετικά με την τροποποίηση της Οδηγίας 92/65/ΕΟΚ, πρέπει 48 ώρες πριν από την αποστολή το προς μετακίνηση ζώο να έχει υποβληθεί σε κλινική εξέταση από εξουσιοδοτημένο από την αρμόδια αρχή κτηνίατρο και να συνοδεύεται από το αντίστοιχο πιστοποιητικό καλής υγείας.

Επιπλέον, οι γερμανικές αρχές ζητούν πρωτίστως τη δήλωση του ζώου στο σύστημα TRACES, όπως προβλέπεται από το άρθρο 4 παρ. 2, 12 της Οδηγίας 90/425/ΕΟΚ⁹ σε συνδυασμό με την απόφαση 2004/292/ΕΟΚ¹⁰ της 30/03/2004.

Γ) Εθνικές οδηγίες για μετακινήσεις ζώων προς τη Γερμανία

1) Όροι υγειονομικού ελέγχου

Εάν πρόκειται για μη εμπορικού χαρακτήρα μετακίνηση σκύλων, γατών ή κουναβιών, έως 5 ζώων το μέγιστο, εφαρμόζονται άμεσα οι προβλεπόμενες οδηγίες στο σημείο Β) 1).

Οι οδηγίες για εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων έγκινται στο εθνικό δίκαιο και συγκεκριμένα στον κανονισμό περί προστασίας της υγείας των ζώων εσωτερικής αγοράς, υπό το άρθρο 8 «Μετακινήσεις για τις οποίες δεν απαιτείται έγκριση».

---

⁶ Οδηγία 92/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου από 13 Ιουλίου 1992 σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν το εμπόριο ζώων, σπέρματος, ωαρίων και εμβρύων στην Κοινότητα καθώς και για εισαγωγή στην Κοινότητα προϊόντων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους προαναφερόμενους όρους, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις που αναφέρονται στο κεφάλαιο I του παραρτήματος Α της Οδηγίας 90/425/ΕΟΚ.

⁷ Οδηγία 2013/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου από 12 Ιουνίου 2013 σχετικά με την τροποποίηση της Οδηγίας 92/65/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν το εμπόριο σκύλων, γατών και κουναβιών εντός της Ένωσης καθώς και την εισαγωγή τους στην Ένωση.

⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 576/2013, ο μέγιστος αριθμός των ζώων που πρόκειται να μετακινηθούν ανέρχεται σε πέντε.

⁹ Οδηγία του Συμβουλίου από 26 Ιουνίου 1990 σχετικά με τους κτηνιατρικούς και ζωοτεχνικούς ελέγχους που εφαρμόζονται στο ενδοκοινοτικό εμπόριο ορισμένων ζώντων ζώων και προϊόντων με προοπτική την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (90/425/ΕΟΚ).

¹⁰ Απόφαση της Επιτροπής από 30/03/2004 σχετικά με την εφαρμογή του συστήματος TRACES και την τροποποίηση της απόφασης 92/486/ΕΟΚ (2004/292/ΕΚ).

Η απαίτηση του πιστοποιητικού καλής υγείας προκύπτει από το άρθρο 8 παρ. 1 σε συνδυασμό με το παράρτημα 3 σημείο 7 του κανονισμού περί προστασίας της υγείας των ζώων εσωτερικής αγοράς.

Το παράρτημα 3 σημείο 7 του κανονισμού περί προστασίας της υγείας των ζώων εσωτερικής αγοράς ισχύει για τη μετακίνηση σκύλων, οικόσιτων γατών και κουναβιών. Για τέτοιου είδους μετακινήσεις απαιτείται η τήρηση των ακόλουθων όρων: η υποβολή διαβατηρίου ζώων συντροφιάς βάσει των προτύπων της Οδηγίας 2003/803/ΕΚ, του Κανονισμού εφαρμογής (ΕΕ) αριθ. 577/2013 και του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 576/2013, καθώς και η υποβολή πιστοποιητικού από εγκεκριμένο ιατρό σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Ε Μέρος Ι της Οδηγίας 92/65/ΕΟΚ.

Τέλος, εφαρμόζονται οι αναφερόμενες στο σημείο Β) 2) απαιτήσεις των Οδηγιών της Ένωσης, το οποίο μάλιστα καθίσταται υποχρεωτικό για όλα τα κράτη μέλη.

2) Εθνικές οδηγίες για την προστασία των ζώων στη Γερμανία

Από 1η Αυγούστου 2014 απαιτείται βάσει της γερμανικής νομοθεσίας, φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προβαίνουν στη μετακίνηση ή εισαγωγή στη χώρα σπονδυλωτών μη εκτρεφόμενων ζώων έναντι αμοιβής ή άλλης αντιπαροχής ή/και μεταφέρουν τέτοιου είδους ζώα έναντι αμοιβής ή άλλης αντιπαροχής, να κατέχουν τη σχετική άδεια σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 εδ. 1 σημείου 5 του γερμανικού Νόμου περί προστασίας των ζώων.

Η απαίτηση άδειας ισχύει εξίσου για οργανώσεις προστασίας ζώων, οι οποίες μετακινούν ή/και μεταφέρουν ζώα από το εξωτερικό στη Γερμανία. Ο αιτών μιας τέτοιας άδειας πρέπει να προβεί σε μια ολοκληρωμένη διαδικασία χορήγησης άδειας από την κατά τόπο αρμόδια υπηρεσία Κτηνιατρικών Θεμάτων, στο πλαίσιο της οποίας ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να υποδείξει και να αποδείξει την ικανότητα και αξιοπιστία του καθώς και τους χώρους/ εγκαταστάσεις που διαθέτει. Οι εν λόγω προϋποθέσεις ελέγχονται πλήρως.

Με την παραλαβή της συγκεκριμένης άδειας πραγματοποιείται και η «πιστοποίηση» της μεταφοράς ή/και μετακίνησης ζώων προς ή εντός της Γερμανίας από τις εθνικές αρχές κτηνιατρικών θεμάτων.

Με αυτή την αναγνώριση, ο κάτοχος της άδειας υπόκειται πλήρως στον έλεγχο των τοπικών αρμόδιων αρχών, όπως και οι μεταφορές των ζώων προς τη Γερμανία.

Δ) Έλλειψη ανάγκης για «περαιτέρω οδηγίες»

Οι οδηγίες για τη μετακίνηση ζώου από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο ρυθμίζονται συνολικά από την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Η θέσπιση αυστηρότερων οδηγιών παραβιάζει το δίκαιο της Ένωσης και δεν κρίνεται απαραίτητη από την πλευρά των γερμανικών αρχών και των εθνικών διατάξεων.

Οι εθνικές οδηγίες στους ως άνω αναφερόμενους κανονισμούς ή και στο εθνικό δίκαιο ορίζουν επιπλέον τους όρους προστασίας της υγείας των ζώων σχετικά με τη μετακίνηση. Τα κράτη μέλη είναι επίσης υποχρεωμένα να εφαρμόζουν τις εν λόγω οδηγίες.

Η βεβαίωση TRACES ή το πιστοποιητικό καλής υγείας που απαιτούν πρωτίστως οι γερμανικές αρχές για τη μετακίνηση ζώων από οργανώσεις προστασίας ζώων, πρέπει να εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους. Αν αυτό δεν ισχύει, υφίσταται όχι μόνο παραβίαση των εν λόγω οδηγιών αλλά και παράβαση των άρθρων 26-37 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μεταξύ άλλων, η Ευρωπαϊκή Ένωση απαγορεύει στα κράτη μέλη να υιοθετούν συγκεκριμένες πρακτικές που θέτουν σε μειονεκτική θέση το εμπόριο αγαθών από άλλα κράτη μέλη, λειτουργώντας, ως εκ τούτου, προστατευτικά. Τέτοιου είδους απαγορεύσεις περιλαμβάνουν δασμούς, περιορισμούς εισαγωγών και εξαγωγών και μέτρα με παρόμοιο αποτέλεσμα.

Στην απόφαση 2004/292 της Επιτροπής από 30/03/2004 σχετικά με την εφαρμογή του συστήματος TRACES και την τροποποίηση της απόφασης 92/486/ΕΟΚ ορίστηκε ότι για τη μεταφορά ζώων από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο θα πρέπει να εκδίδεται η απαραίτητη βεβαίωση TRACES για την καταχώριση από την εκάστοτε χώρα προέλευσης.

Οι συγκεκριμένες διατάξεις περιλαμβάνουν σαφείς οδηγίες προς τα κράτη μέλη.

Εκτιμάται επίσης εσφαλμένα ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει ήδη ασχοληθεί με το θέμα των οργανώσεων προστασίας ζώων που προβαίνουν σε μετακινήσεις¹¹. Στην απόφασή του από 03/12/2015, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δηλώνει τη γενική ισχύ των διατάξεων μετακίνησης εμπορικού χαρακτήρα για μετακίνηση σκύλων από οργανώσεις προστασίας ζώων. Ουσιαστικά επρόκειτο για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1/2005 και του άρθρου 12 της Οδηγίας 90/425/ΕΟΚ.

Για να στηρίξει τη συλλογιστική του, το Δικαστήριο βασίζεται ουσιαστικά στις αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 4 της οδηγίας 90/425 / ΕΟΚ, οι οποίες διευκρινίζουν ότι η οδηγία συνεπάγεται την εφαρμογή και εναρμόνιση της κοινής εσωτερικής αγοράς όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο ζώων¹². Με τον περιορισμό του υγειονομικού ελέγχου στον τόπο αναχώρησης θα εξαλειφθούν εμπόδια που παρακωλύουν την ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου ζώων.

Ήδη στην απόφαση αυτή, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο καθιστά σαφές, με αναφορά στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, ότι η μετακίνηση σκύλων (εν τέλει και γατών) από ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα άλλο δεν μπορεί να εξαρτάται από οποιαδήποτε δραστηριότητα ή έλεγχο στη χώρα άφιξης, καθότι τούτο συνιστά παραβίαση της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών και της αρχής της κοινής εσωτερικής αγοράς.

Ως εκ τούτου, οι αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές στους τόπους αναχώρησης δεν μπορούν να επιβάλλουν σε ξένες οργανώσεις προστασίας ζώων ή σε ιδιώτες αυξημένες απαιτήσεις για τη μετακίνηση σκύλων προς τη Γερμανία. Πρόκειται για παραβίαση της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ.

Ούτε οι ευρωπαϊκές οδηγίες για την προστασία της υγείας των ζώων, αλλά ούτε και οι εθνικές οδηγίες της Γερμανίας, προβλέπουν, για παράδειγμα, πρότερη «πιστοποίηση» κάθε παραλήπτη ή μονάδας φροντίδας στη Γερμανία. Μια τέτοια απαίτηση δεν θα μπορούσε να καλυφθεί από τις αρχές και λόγω του απεριόριστου πεδίου εφαρμογής.

---

¹¹ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στις 03/12/2015, υπόθεση C-301/14.

¹² Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στις 03/12/2015, υπόθεση C-301/14, σημεία 48,49.

Επιπλέον, η απάντηση, για παράδειγμα, των γερμανικών αρχών μετά από μια πρόσθετη κοινοποίηση ούτε προβλέπεται νομικά ούτε κρίνεται εφικτή από πρακτικής άποψης. Συναφώς δεν υφίσταται ούτε νομική βάση για να διενεργηθεί κάτι τέτοιο από τις γερμανικές αρχές.

Το ίδιο ισχύει και για τις μετακινήσεις ζώων συντροφιάς υπό την ευθύνη ιδιώτη, ο οποίος αναθέτει τη μετακίνηση σε εταιρεία μεταφορών, αλλά και γενικά για τις λεγόμενες συλλογικές μεταφορές. Οι μεταφορές αυτές αφορούν συνήθως πάνω από πέντε (5) ζώα, επομένως εν τέλει είναι υποχρεωτικό να δηλωθούν στο σύστημα TRACES σύμφωνα με τις γερμανικές αρχές.

Για τον σκοπό αυτό, ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 576/2013 προβλέπει στο άρθρο 5 παρ. 1 ότι ο μέγιστος αριθμός των ζώων που μεταφέρονται ανά μετακίνηση μη εμπορικού χαρακτήρα από τον ιδιοκτήτη ή από εξουσιοδοτημένο άτομο είναι πέντε (5).

Ακόμη και στην περίπτωση των «συλλογικών μεταφορών» δεν προβλέπεται νομικά η πρότερη καταχώριση του εκάστοτε ιδιώτη παραλήπτη στο σύστημα TRACES ή αλλού. Ούτε εδώ υφίσταται νομική βάση.

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 599/2004¹³ που αναφέρεται σε ένα υπόδειγμα πιστοποιητικού μαζί με διευκρινίσεις σχετικά με το ενδοκοινοτικό εμπόριο, προβλέπει για τον τόπο προορισμού στο πεδίο I.13 και με αναφορά στις διευκρινίσεις σχετικά με το πεδίο I.12 ότι ο αριθμός αδείας ή καταχώρισης πρέπει να αναφέρεται μόνο εφόσον ζητηθεί. Ούτε η ευρωπαϊκή αλλά ούτε και η γερμανική νομοθεσία δεν ζητά τον παραπάνω αριθμό από ιδιώτες που παραλαμβάνουν σκύλο ή γάτα από το εξωτερικό. Οι γερμανικές αρχές δεν έχουν καμία νομική βάση να «πιστοποιούν» ιδιώτες πριν παραλάβουν σκύλο ή γάτα από το εξωτερικό.

Ε) Συμπέρασμα

Δεν υπάρχει νομική βάση και δεν είναι ανάγκη να απαιτούνται όροι πέραν εκείνων που καθορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης από τα πρόσωπα ή τις οργανώσεις που προβαίνουν σε μετακινήσεις ζώων.

Οι κανονισμοί και οι οδηγίες που μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο ρυθμίζουν συνολικά τους όρους μετακίνησης.

---

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 599/2004 της Επιτροπής από 30/03/2004 σχετικά με την καθιέρωση εναρμονισμένου υποδείγματος πιστοποιητικού και απολογισμού επιθεώρησης για το ενδοκοινοτικό εμπόριο ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης.

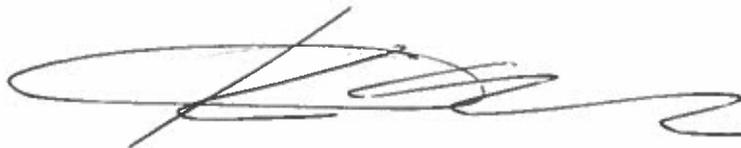
Όπως επισημαίνεται από τις ίδιες τις ευρωπαϊκές νομοθετικές και δικαστικές αρχές, η μετακίνηση ζώων συντροφιάς από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε ένα άλλο δεν μπορεί να εξαρτάται από οποιαδήποτε δραστηριότητα ή έλεγχο στη χώρα άφιξης, καθότι τούτο συνιστά παραβίαση της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών και της αρχής της κοινής εσωτερικής αγοράς. Αυτό απλά παρακωλύει τη μεταφορά και την καθιστά αδύνατη.

Συνεπώς, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών οφείλουν σύμφωνα με τις παραπάνω τοποθετήσεις να συμμορφώνονται με τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες.

Βεβαιώνεται η ακρίβεια και ορθότητα της ανωτέρω μεταφράσεως από τη ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ γλώσσα.

Μενχενγκλάντμπαχ, 1/10/2018

Ως από την πρόεδρο του Εφετείου Ντύσελντορφ εξουσιοδοτημένος μεταφραστής της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ γλώσσας.

Κωνσταντίνος Φεσλίδης
Διπλωματούχος μεταφραστής
της **Ελληνικής**
Εξουσιοδοτημένος από το Εφετείο
Ντύσελντορφ (OLG Düsseldorf)

Rechtsanwaltskanzlei Nicole Kohlstedt

i. F. d. Rechtsanwaltskanzlei Dr. jur. K. Leondarakis, LL.M. & Kofl.

**Kurz-Darstellung der rechtlichen Situation der Hundeverbringung nach Deutschland für
Tierschutzvereine und private Übernehmer zur Vorlage an die zuständigen Ministerien/Behörden
in den Mitgliedstaaten**

Von Rechtsanwältin Nicole Kohlstedt

5/2018

im Auftrag von TASSO e. V., Otto-Vogler-Str. 15, 65843 Sulzbach/Taunus

A.) Problemstellung/Rechtliche Gesamteinordnung

Viele Tierschutzvereine und Privatpersonen, die Tierschutz betreiben oder einen Hund oder eine Katze aus einem EU-Mitgliedstaat zu sich nehmen wollen, sehen sich derzeit für das Verbringen eines solchen Tieres nach Deutschland immer höheren Schwierigkeiten - besonders im Ausgangsland - ausgesetzt, die weder mit den europäischen Vorgaben in Einklang zu bringen sind, noch gesetzlich im Ankunftsland Deutschland verlangt werden.¹

Hierbei handelt es sich maßgeblich um Länder wie Bulgarien und Rumänien. Aber auch Verbringungen z. B. aus Griechenland sind aufgrund der von den Ländern behaupteten Vorgaben oder Weigerung der örtlich zuständigen Behörden in den Mitgliedstaaten oftmals zumindest mit erhöhtem Aufwand und Kosten verbunden, teilweise unmöglich.

Örtlich zuständige Behörden in Rumänien verlangen beispielsweise eine Bestätigung dafür, dass das für den Ankunftsort zuständige Veterinäramt in Deutschland neben der Meldung über das TRACES- System vier Tage vor dem Transport zusätzlich benachrichtigt wird. Die Behörden verlangen damit eine „Authorisation“ von deutschen Behörden, Transporte durchführen zu dürfen. Hierfür gibt es aber weder in Deutschland noch auf europäischer Ebene eine rechtliche Grundlage, so dass dies letztlich dazu führt, dass ein Transport überhaupt nicht über das TRACES-System gemeldet werden kann und damit ggf. der Transport verhindert wird. Auch wird vielfach rechtswidrig verlangt, dass jeder Endadoptant oder jede Pflegestelle über eine TRACES-Nummer verfügen muss oder dass diese Privatpersonen zuvor durch das zuständige Veterinäramt in Deutschland „validiert“ sein müssen.

In Bulgarien finden derzeit wohl kaum noch Ausreisen statt. Die dortigen Behörden verlangen vielfach, dass jedes Tier vor seiner Ausreise mindestens 30 Tage in einer offiziell registrierten Einrichtung/Tierheim registriert sein müsse. Weiter verbieten die dortigen Behörden wohl sog. Sammel-Transporte verschiedener Tierschutzorganisationen/Tierschützer.

---

¹ Diese Kurz-Darstellung hat nicht zum Ziel, sich mit der generellen Erforderlichkeit der Meldung von Verbringungen über das TRACES-System auseinanderzusetzen. Vielmehr legt die Verfasserin die Auffassung der deutschen Behörden, die eine TRACES-Meldung für das Verbringen von Heimtieren durch Tierschutzorganisationen überwiegend verlangen, der Stellungnahme zugrunde. Im Übrigen verweist die Verfasserin auf das Urteil des Europäischen Gerichtshofes vom 03.12.2015, Rechtssache C-301/14 sowie die darauf erfolgte Entscheidung des BVerwG vom 07.07.2016, Az.: 3 C 23.15.

Solche Praktiken und Vorgehensweisen der Behörden sind rechtlich nicht gedeckt und verstoßen gegen geltendes Unionsrecht. Auch sind solche Vorgaben der Behörden zum Schutz der Tiere nicht erforderlich, insbesondere nicht bei einer Verbringung nach Deutschland. Denn in Deutschland besteht für Privatpersonen, Unternehmen und Tierschutzorganisationen eine Erlaubnispflicht nach dem Tierschutzgesetz, soweit eine Verbringung und/oder Vermittlung von Tieren aus dem Ausland gegen Entgelt oder sonstige Gegenleistung erfolgt.

Diese Kurz-Darstellung soll daher zunächst die geltenden Vorgaben für das Verbringen von einem Mitgliedstaat in einen anderen darstellen und dann im Folgenden aufzeigen, dass weder eine rechtliche Vorgabe, noch eine Notwendigkeit für die vorgenannten verschärften Bedingungen für vom Tierschutz initiierte Verbringungen nach Deutschland besteht.

Diese Stellungnahme stellt kein umfängliches, wissenschaftliches Gutachten, sondern lediglich eine Stellungnahme der Verfasserin zu der Thematik dar, die auf einer über zehn Jahre bestehenden Erfahrung aus der Praxis beruht.

B.) Darstellung europäischer Vorgaben zur Verbringung

1.) Verordnung (EU) Nr. 576/2013² mit Durchführungsverordnung Nr. 577/2013³ (Vorgaben für ein nicht kommerzielles Verbringen)

Die Verordnung (EU) Nr. 576/2013 regelt das Verbringen von Hunden, Katzen und Frettchen zu anderen als Handelszwecken. Die Tiere dürfen gemäß Art. 6 der Verordnung nur dann in einen anderen Mitgliedstaat verbracht werden, wenn sie mit einem Transponder gekennzeichnet sind und ein ordnungsgemäß ausgefüllter Heimtierausweis mitgeführt wird⁴, aus dem unter anderem ein gültiger Tollwutimpfschutz⁵ hervorgeht.

---

²Verordnung (EU) Nr. 576/2013 des Europäischen Parlamentes und des Rates vom 12. Juni 2013 über die Verbringung von Heimtieren zu anderen als Handelszwecken und zur Aufhebung der Verordnung (EG) Nr. 998/2003. Durchführungsverordnung (EU) Nr. 577/2013 der Kommission vom 28.06.2013 zu den Musteridentifizierungsdokumenten für die Verbringung von Hunden, Katzen und Frettchen zu anderen als Handelszwecken, zur Erstellung der Listen der Gebiete und Drittländer sowie zur Festlegung der Anforderungen an Format, Layout und Sprache der Erklärungen zur Bestätigung der Einhaltung bestimmter Bedingungen gemäß der Verordnung (EU) Nr. 576/2013 des Europäischen Parlamentes und des Rates.

⁴Für vor dem 29.12.2014 ausgestellte Heimtierausweise nach Muster des Anhangs der Entscheidung 2003/803/EG und im Übrigen nach Anhang III der Verordnung (EU) Nr. 577/2013.

⁵Die Gültigkeitsvorschriften für die Tollwutimpfung sind dem Anhang III der Verordnung (EU) Nr. 576/2013 zu entnehmen.

2.) Richtlinie 92/65/EWG⁶, geändert durch Richtlinie 2013/31/EU⁷ (Vorgaben für ein kommerzielles Verbringen oder/und über 5 Tiere⁸)

Liegen die Voraussetzungen der Verordnung (EU) Nr. 576/2013 für ein Verbringen zu anderen als Handelszwecken nicht vor, so sind zusätzlich zu den unter Ziffer 1.) dargestellten Bedingungen in Art. 6 der Verordnung (EU) Nr. 576/2013 weitere Vorgaben einzuhalten.

In der Richtlinie 92/65/EWG, dort Art. 10, geändert durch die Entscheidung der Kommission vom 12.06.2013, 2013/31/EU, zur Änderung der Richtlinie 92/65/EWG, wird verlangt, dass 48 Stunden vor dem Versand das zu verbringende Tier einer klinischen Untersuchung durch einen von der zuständigen Behörde ermächtigten Tierarzt unterzogen werden soll und auch eine entsprechende Gesundheitsbescheinigung mitgeführt werden muss.

Darüber hinaus verlangen die deutschen Behörden überwiegend die Meldung über das TRACES- System gemäß Art. 4 Abs. 2, 12 der Richtlinie 90/425/EWG⁹ i. V. m. der Entscheidung 2004/292/EWG¹⁰ vom 30.03.2004.

C.) Nationale Vorgaben für ein Verbringen nach Deutschland 1.)

Tierseuchenrechtliche Voraussetzungen

Erfolgt ein Verbringen von Hunden, Katzen oder Frettchen zu anderen als Handelszwecken und bis zu einer Höchstzahl von 5 Tieren, sind die oben unter B.) 1.) genannten Vorgaben unmittelbar anzuwenden.

Die Vorgaben für ein Verbringen zu Handelszwecken sind in nationales Recht in der Binnenmarkt-Tierseuchenschutzverordnung, dort maßgeblich § 8 als „Genehmigungsfreies Verbringen“, umgesetzt.

---

⁶Richtlinie 92/65/EWG des Rates vom 13. Juli 1992 über die tierseuchenrechtlichen Bedingungen für den Handel mit Tieren, Samen, Eizellen und Embryonen in der Gemeinschaft sowie zur Einfuhr in die Gemeinschaft, soweit sie diesbezüglich nicht den spezifischen Gemeinschaftsregelungen nach Anhang A Abschnitt I der Richtlinie 90/425/EWG unterliegen.

⁷Richtlinie 2013/31/EU des Europäischen Parlaments und des Rates vom 12. Juni 2013 zur Änderung der Richtlinie 92/65/EWG des Rates hinsichtlich der tierseuchenrechtlichen Bedingungen für den Handel mit Hunden, Katzen und Frettchen innerhalb der Union und deren Einfuhr in die Union.

⁸Gemäß Art. 5 Abs. 1 der Verordnung (EU) Nr. 576/2013 beträgt die Höchstzahl der zu verbringenden Tiere fünf.

⁹Richtlinie des Rates vom 26. Juni 1990 zur Regelung der veterinärrechtlichen und tierzüchterischen Kontrollen im innergemeinschaftlichen Handel mit lebenden Tieren und Erzeugnissen im Hinblick auf den Binnenmarkt (90/425/EWG).

¹⁰Entscheidung der Kommission vom 30.03.2004 zur Einführung des TRACES-Systems und zur Änderung der Entscheidung 92/486/EWG (2004/292/EG).

Das Erfordernis der Gesundheitsbescheinigung ergibt sich aus § 8 Abs. 1 i. V. m. Anlage 3 Ziff. 7 Binnenmarkt-Tierseuchenschutzverordnung.

Anlage 3 Ziffer 7 der Binnenmarkt-Tierseuchenschutzverordnung gilt für das Verbringen von Hunden, Hauskatzen und Frettchen. Für ein solches Verbringen sind die folgenden Bedingungen einzuhalten: das Mitführen des Heimtierausweises entsprechend den Vorgaben der Richtlinie 2003/803/EG, der Durchführungsverordnung (EU) Nr. 577/2013 und der Verordnung (EU) Nr. 576/2013, sowie das Mitführen der amtstierärztlichen Bescheinigung nach Muster des Anhangs E Teil 1 der Richtlinie 92/65/EWG.

Damit werden abschließend die unter Ziffer B.) 2.) genannten Vorgaben der Richtlinien der Union umgesetzt, was auch für sämtliche Mitgliedstaaten verpflichtend ist.

2.) Nationale tierschutzrechtliche Vorgaben in Deutschland

Seit dem 01.08.2014 verlangt der deutsche Gesetzgeber für natürliche oder juristische Personen, die Wirbeltiere, die nicht Nutztiere sind, zum Zwecke der Abgabe gegen Entgelt oder eine sonstige Gegenleistung in das Inland verbringen oder einführen oder/und solche Tiere gegen Entgelt oder sonstige Gegenleistung vermitteln, eine Erlaubnis gemäß § 11 Abs. 1 S. 1 Ziff. 5 Tierschutzgesetz.

Die Erlaubnispflicht gilt auch für Tierschutzorganisationen, die Tiere aus dem Ausland nach Deutschland verbringen und/oder vermitteln. Der Antragsteller einer solchen Erlaubnis muss dabei bei seinem örtlich zuständigen Veterinäramt ein umfassendes Erlaubnisverfahren durchlaufen, im Rahmen dessen die verantwortlichen Personen ihre Sachkunde, Zuverlässigkeit und Räume/Einrichtungen vor- und nachweisen müssen. Diese Voraussetzungen werden umfassend geprüft.

Mit Erhalt dieser Erlaubnis besteht also die „Legitimation“ durch die nationalen Veterinärbehörden für ein Vermitteln und/oder Verbringen von Auslandstieren nach bzw. in Deutschland.

Damit unterliegt der Erlaubnisinhaber auch umfassend der Kontrolle der örtlich zuständigen Behörden, so auch die Transporte der Tiere nach Deutschland.

D.) Fehlende Notwendigkeit für „weitere Vorgaben“

Die Vorgaben für ein Verbringen von einem Mitgliedstaat in einen anderen sind abschließend durch den europäischen Gesetzgeber geregelt.

Eine Verschärfung der Vorgaben verstößt gegen Unionsrecht und ist aus Sicht der deutschen Behörden sowie der nationalen Vorgaben auch nicht erforderlich.

Die europäischen Vorgaben in den vorgenannten Verordnungen bzw. die in nationales Recht umgesetzten Richtlinien regeln abschließend die tierseuchenrechtlichen Vorgaben für ein Verbringen. Die Mitgliedstaaten sind auch verpflichtet, diese Vorgaben umzusetzen.

Die TRACES bzw. Gesundheitsbescheinigung, die durch die deutschen Behörden überwiegend auch für ein Verbringen durch Tierschutzorganisationen verlangt wird, muss durch die zuständigen Behörden der Mitgliedstaaten ausgestellt werden. Soweit dies nicht erfolgt, stellt dies neben einem Verstoß gegen die Vorgaben selbst im Übrigen auch einen Verstoß gegen Art. 26 - 37 des Vertrages über die Arbeitsweise der Europäischen Union dar.

Die Europäische Union verbietet damit den Mitgliedstaaten unter anderem bestimmte Verhaltensweisen, die den Handel mit Waren aus anderen Mitgliedstaaten benachteiligen, die also protektionistisch wirken. Hierzu zählen Zölle, Ein- und Ausfuhrbeschränkungen sowie Maßnahmen, die vergleichbare Wirkung entfalten.

In der Entscheidung 2004/292 der Kommission vom 30.03.2004 zur Einführung des TRACES-Systems und zur Änderung der Entscheidung 92/486/EWG wurde bestimmt, dass für den Transport von Tieren von einem Mitgliedstaat in einen anderen jeweils vom Herkunftsland die erforderliche TRACES-Bescheinigung über die Registrierung ausgestellt werden soll.

Diese Vorgaben enthalten eine ausdrückliche Handlungsanweisung an die Mitgliedstaaten.

Auch wird verkannt, dass sich auch der Europäische Gerichtshof mit der Thematik der verbringenden Tierschutzorganisationen schon auseinandergesetzt hat¹¹. Der Europäische Gerichtshof hat in seiner Entscheidung vom 03.12.2015 eine grundsätzliche Anwendbarkeit der Vorgaben für ein kommerzielles

---

¹¹Urteil des Europäischen Gerichtshofes vom 03.12.2015 , Rechtssache C-301/14.

Verbringen auf die Verbringung von Hunden durch Tierschutzorganisationen erklärt. Maßgeblich ging es hier um die Anwendbarkeit der Verordnung (EG) Nr. 1/2005 sowie Art. 12 der Richtlinie 90/425/EWG.

Der Gerichtshof stützt sich zur Begründung maßgeblich auf die Erwägungsgründe 2 bis 4 der Richtlinie 90/425/EWG, in denen dargelegt ist, dass die Richtlinie die Verwirklichung und Harmonisierung des gemeinsamen Binnenmarktes hinsichtlich des innergemeinschaftlichen Handels mit Tieren zur Folge hat¹². **Durch eine Beschränkung der veterinärrechtlichen Kontrolle am Abgangsort sollen Hindernisse, die der Entwicklung des innergemeinschaftlichen Handels mit Tieren im Wege stehen, beseitigt werden.**

Bereits in dieser Entscheidung macht also auch der Europäische Gerichtshof unter Verweis auf den europäischen Gesetzgeber deutlich, dass das Verbringen von Hunden (und letztlich auch Katzen) aus den EU-Mitgliedstaaten in einen anderen nicht von einer Tätigkeit oder Kontrolle im Ankunftsland abhängig gemacht werden darf, da dies einen Verstoß gegen die Warenverkehrsfreiheit und den Grundsatz des gemeinsamen Binnenmarktes darstellt.

Die zuständigen Veterinärbehörden an den Abgangsorten können daher weder den ausländischen Tierschutzorganisationen noch Privatpersonen erhöhte Anforderungen für ein Verbringen von Hunden nach Deutschland aufgeben. **Dies stellt einen Verstoß gegen geltendes EU-Recht dar.**

Weder die tierseuchenrechtlichen europäischen Vorgaben noch die nationalen Vorgaben in Deutschland sehen z. B. eine vorherige „Validierung“ jeder End- oder Pflegestelle in Deutschland vor. Dies wäre durch die Behörden auch aufgrund des uferlosen Umfangs nicht zu leisten.

Weiter ist z. B. auch eine Rückäußerung der deutschen Behörde nach einer zusätzlichen Benachrichtigung weder gesetzlich vorgesehen noch praktikabel. Insoweit ist es den deutschen Behörden mangels entsprechender Rechtsgrundlage auch nicht möglich, dies auszuführen.

Dies gilt auch für Verbringungen von Heimtieren in der Verantwortung einer Privatperson, die ein Transportunternehmen mit der Verbringung beauftragt, und generell für die Durchführung sog.

---

¹²Urteil des Europäischen Gerichtshofes vom 03.12.2015 , Rechtssache C-301/14, Rn. 48,49.

Sammel-Transporte. Diese Transporte umfassen überwiegend mehr als 5 Tiere, so dass auch diese Transporte letztlich nach Auffassung der deutschen Behörden über das TRACES-System gemeldet werden müssen.

Dazu sieht die Verordnung (EU) Nr. 576/2013 in Art. 5 Abs. 1 vor, dass die Anzahl der Tiere, die vom Halter oder von einer ermächtigten Person bei einer einzelnen Verbringung zu anderen als Handelszwecken mitgeführt werden, höchstens 5 betragen darf.

Auch bei solchen „Sammel-Transporten“ ist es aber rechtlich nicht vorgesehen, dass der einzelne private Empfänger im TRACES-System oder sonst irgendwo registriert ist. Auch hierfür existiert keine Rechtsgrundlage.

Die Verordnung (EG) Nr. 599/2004¹³, die eine Muster-Bescheinigung nebst Erläuterungen für den innergemeinschaftlichen Handel enthält, sieht für den Bestimmungsort in Feld I.13 unter Verweis auf die Erläuterungen zu Feld I.12 vor, dass eine Zulassungs- oder Registrierungsnummer nur anzugeben ist, soweit dies verlangt wird. Weder der europäische noch der deutsche Gesetzgeber verlangt dies aber für Privatpersonen, die einen Hund oder eine Katze aus dem Ausland bei sich aufnehmen. Die deutschen Behörden haben damit keine gesetzliche Grundlage, Privatpersonen zu „validieren“ bevor diese einen Hund oder eine Katze aus dem Ausland aufnehmen.

E.) Ergebnis

Es besteht keine rechtliche Grundlage und auch keine Notwendigkeit Bedingungen über die im Unionsrecht normierten hinaus von den verbringenden Personen oder Organisationen zu verlangen.

Die Verordnungen und in nationales Recht umgesetzten Richtlinien regeln abschließend die Voraussetzungen für ein Verbringen.

Wie die Ausführungen der europäischen Legislative und Judikative selbst belegen, darf das Verbringen von Heimtieren aus den EU-Mitgliedstaaten in einen anderen auch nicht von einer Tätigkeit oder Kontrolle im Ankunftsland abhängig gemacht werden darf, da dies einen Verstoß gegen die Warenverkehrsfreiheit und

---

¹³Verordnung (EG) Nr. 599/2004 der Kommission vom 30.03.2004 zur Festlegung einheitlicher Musterbescheinigungen und Kontrollberichte für den innergemeinschaftlichen Handel mit Tieren und Erzeugnissen tierischen Ursprungs.

den Grundsatz des gemeinsamen Binnenmarktes darstellt. Denn dadurch werden die Transporte schlicht verhindert, unmöglich gemacht.

Die zuständigen Behörden in den Mitgliedstaaten werden daher unter den vorgenannten Ausführungen zur Einhaltung der europäischen Vorgaben angehalten.